

ЗАКОН

О УТВРЂИВАЊУ ЧИЊЕНИЦА О СТАТУСУ НОВОРОЂЕНЕ ДЕЦЕ ЗА КОЈУ СЕ СУМЊА ДА СУ НЕСТАЛА ИЗ ПОРОДИЛИШТА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

І. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет Закона

Члан 1.

Овим законом уређује се поступак у коме се утврђују чињенице о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилицшта или здравствених установа (у даљем тексту: породилицшта) у Републици Србији и поступак у коме се досуђује правична новчана накнада нематеријалне штете.

Циљ Закона

Члан 2.

Циљ овог закона је утврђивање чињеница погодних да се утврди истина о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилицшта у Републици Србији, на основу доказа који се изведу и података који се прикупе у судском поступку од државних и других органа, родитеља и других лица.

Циљ овог закона је и извршење обавезе Републике Србије из пресуде Европског суда за људска права у предмету Јовановић против Србије (број представке 21794/09).

Све одредбе овог закона тумаче се у циљу утврђивања истине о судбини и статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилицшта у Републици Србији.

ІІ. ОРГАНИ НАДЛЕЖНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Првостепени суд

Члан 3.

Поступак у коме се утврђују чињенице о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилицшта у Републици Србији (у даљем тексту: поступак) у првом степену води:

- 1) Виши суд у Београду, за подручје Апелационог суда у Београду;
- 2) Виши суд у Крагујевцу, за подручје Апелационог суда у Крагујевцу;
- 3) Виши суд у Нишу, за подручје Апелационог суда у Нишу;
- 4) Виши суд у Новом Саду, за подручје Апелационог суда у Новом Саду.

Месна надлежност вишег суда одређује се према месту у којем се налази или се налазило породилицште или према пребивалишту или боравишту предлагача.

Састав првостепеног суда

Члан 4.

У првом степену поступак води и одлуке доноси судија појединац.

Специјализација судија

Члан 5.

Судије које поступају у првом и другом степену у поступцима прописаним овим законом, дужни су да похађају посебну обуку за примену овог закона, коју спроводи Правосудна академија.

Програм обуке из става 1. овог члана доноси Правосудна академија.

Министарство надлежно за унутрашње послове

Члан 6.

Истражне радње у поступку, на захтев суда, спроводе посебно обучени полицијски службеници криминалистичке полиције.

Полицијски службеници поступају у складу са законом којим се уређују овлашћења полицијских службеника.

III. НАЧЕЛА ПОСТУПКА

Начело диспозиције

Члан 7.

Поступак се покреће предлогом предлагача.

Истражно начело

Члан 8.

Суд је дужан да утврђује и чињенице које нису изнете у поступку и да одреди извођење доказа који нису предложени.

Суд може да захтева писмене доказе и податке од државних и других органа и физичких и правних лица, који су дужни да их проследе суду у року од 30 дана од дана пријема захтева суда.

Суд кажњава новчаном казном од 30.000 до 450.000 динара физичко лице или одговорно лице у правном лицу, односно новчаном казном од 90.000 до 3.000.000 динара правно лице, ако писмени доказ или податак не буде прослеђен суду у прописаном року.

Начело хитности

Члан 9.

Суд је дужан да води поступак без одлагања.

При одређивању рокова и заказивању рочишта суд води рачуна о томе да је поступак хитан.

Начело поверљивости

Члан 10.

По правилу, јавност је искључена у поступку.

На захтев предлагача, суд може одлучити да поступак у целини или делимично буде отворен за јавност.

Суд, предлагач и сви који учествују у поступку дужни су да чувају тајност података за које су сазнали у току поступка који није био отворен за јавност.

У поступку се примењују прописи који уређују заштиту података о личности и тајност података, ако овим законом није друкчије одређено.

Начело саслушања предлагача и свих који учествују у поступку

Члан 11.

Суд је дужан да предлагачу и свима који учествују у поступку пружи могућност да се изјасне о тврдњама и другим процесним радњама и предлозима предлагача и свих који учествују у поступку.

IV. ПОСТУПАК

1. Опште одредбе

Предлагач и остали који учествују у поступку

Члан 12.

Учесник у поступку је предлагач.

Државни и други органи, организације и установе (министарства, здравствене установе, центри за социјални рад и др.) учествују у поступку, али немају својство учесника у поступку у смислу закона којим се уређује ванпарнични поступак.

Ослобађање од плаћања судске таксе и бесплатна правна помоћ

Члан 13.

Предлагач је ослобођен од плаћања судске таксе.

Суд може предлагачу, на његов захтев, поставити пуномоћника из реда адвоката, на терет средстава суда.

Правила поступка

Члан 14.

Суд одлучује о предлогу у једностраначком поступку, по правилима закона којим се уређује ванпарнични поступак, ако овим законом није друкчије одређено.

2. Покретање поступка

Предлагач

Члан 15.

Поступак се покреће тако што предлагач подноси суду предлог за утврђивање чињеница о статусу новорођеног детета за које се сумња да је нестало из породици у Републици Србији (у даљем тексту: предлог).

Предлог може да поднесе родитељ новорођеног детета, ако се до дана ступања на снагу овог закона обраћао државним органима или породици у вези са статусом новорођеног детета за које се сумња да је нестало из породици у Републици Србији.

Ако ниједан родитељ није жив, поступак могу да покрену брат, сестра, деда или баба несталог новорођеног детета, без обзира на то да ли су се обраћали државним органима или породици у вези са статусом новорођеног детета.

Предлог може да поднесе и лице које сумња у своје порекло, без обзира на то да ли се обраћало државним органима у вези са својим породичним статусом.

Предлог у име лица из ст. 2-4. овог члана може да поднесе и Заштитник грађана.

Садржина предлога

Члан 16.

Предлог садржи: име и презиме, пребивалиште или боравиште предлагача, породичну везу са несталим новорођеним дететом, податке о времену рођења детета, назив и адресу породилишта у коме је дете рођено, начину на који је саопштена смрт детета (потврда о смрти, пријава рођења и сл.) и другим наводима значајним за поступак.

Предлог садржи захтев да се утврди статус несталог новорођеног детета, а може да садржи и захтев за правичну новчану накнаду нематеријалне штете због повреде права на породични живот.

Предлагач је дужан да уз предлог приложи или у предлогу предложи доказе којима поткрепљује чињенице које је изнео у предлогу.

Рок за подношење предлога

Члан 17.

Предлог се може поднети суду у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

3. Ток поступка

Доказна средства

Члан 18.

Суд може да одреди да се изведу сва доказна средства која су предвиђена законом којим се уређује парнични поступак.

Само јавне исправе којима се доказује смрт нису довољан доказ да је нестало дете умрло.

ДНК анализа

Члан 19.

У циљу утврђивања чињеница о статусу несталог новорођеног детета, суд може одредити спровођење форензичко-генетичке анализе биолошких узорака хуманог порекла (у даљем тексту: ДНК анализа).

За потребе ДНК анализе суд може одредити узимање биолошких узорака од предлагача и других лица која се могу довести у везу са несталим новорођеним дететом, као и са лешева.

Предлагач може одбити узимање биолошких узорака за потребе ДНК анализе само ако би због тога наступила штета по његово здравље.

У случају да предлагач неоправдано одбије узимање биолошких узорака за потребе ДНК анализе, сматраће се да је повукао предлог.

Узимање биолошких узорака за потребе ДНК анализе од других лица може се спровести само уз њихову писмену сагласност.

Суд може писменим путем, од органа који води национални ДНК регистар, захтевати претраживање тог регистра ради упоређивања ДНК профила добијеног ДНК анализом са подацима који се већ налазе у регистру.

Подаци добијени ДНК анализом која се спроводи у складу са овим законом, могу се користити само у сврху утврђивања чињеница о статусу несталог новорођеног детета.

Сведоци и вештаци

Члан 20.

Сведок и вештак не могу да ускрате сведочење, односно вештачење, нити одговор на поједина питања.

Ако сведок који је уредно позван не дође, а изостанак не оправда или се без одобрења или оправданог разлога удаљи са места где треба да буде саслушан, суд одмах наређује да се он принудно доведе и да сноси трошкове довођења и кажњава га новчаном казном од 30.000 до 450.000 динара. Ако сведок дође и, пошто је упозорен на последице, ускрати сведочење или одговор на поједино питање, суд га одмах кажњава новчаном казном од 30.000 до 450.000 динара, а ако и после тога ускрати сведочење или одговор на поједино питање суд га поново новчано кажњава.

Суд кажњава новчаном казном од 30.000 до 450.000 динара вештака – физичко лице или одговорно лице у правном лицу које обавља вештачење, односно од 90.000 до 3.000.000 динара правно лице које обавља вештачење ако вештак не дође иако је уредно позван, а изостанак не оправда или ако у остављеном року не поднесе налаз и мишљење или одбије да врши вештачење.

Рочишта

Члан 21.

Суд заказује рочиште на захтев предлагача.

Ако захтев предлагача изостане, суд заказује рочиште када је то потребно ради утврђивања битних чињеница или извођења доказа или када сматра да је одржавање рочишта потребно из других оправданих разлога.

Подношење кривичне пријаве

Члан 22.

Ако у току поступка суд дође до сазнања о постојању основа сумње да је извршено кривично дело за које се гони по службеној дужности, дужан је да одмах поднесе кривичну пријаву надлежном јавном тужиоцу.

4. Одлучивање суда

Решење

Члан 23.

О основаности предлога суд одлучује решењем.

Решењем о усвајању предлога одређује се статус несталог новорођеног детета тако што се утврђују чињенице о његовој смрти и месту где се тело детета налази или, ако не може да се утврди да је дете мртво, утврђују се чињенице које објашњавају шта се са несталим новорођеним дететом догодило и место где се оно налази.

Ако не могу да се утврде чињенице које објашњавају шта се са несталим новорођеним дететом догодило, суд решењем констатује да не може да се утврди статус несталог новорођеног детета.

Правноснажно решење којим је суд констатовао да не може да се утврди статус несталог новорођеног детета не спречава предлагача да поново покрене

поступак о истој ствари ако је сазнао нове чињенице или нашао или стекао могућност да употреби нове доказе на основу којих је могло да буде донето решење из става 2. овог члана да су те чињенице или докази били употребљени у ранијем поступку.

Суд је дужан да утврди који орган, организација или установа је одговорна за нестанак новорођеног детета.

Правична новчана накнада

Члан 24.

Решењем којим усваја предлог суд досуђује предлагачу правичну новчану накнаду нематеријалне штете због повреде права на породични живот.

Правична новчана накнада досуђује се и ако је суд донео решење којим констатује да не може да се утврди статус несталог новорођеног детета.

Правична новчана накнада може да се досуди само ако је захтевана у предлогу.

Висина правичне накнаде

Члан 25.

Висину правичне новчане накнаде нематеријалне штете суд одређује по слободној оцени, ценећи све околности случаја, а пре свега интензитет претрпљених душевних болова и страха и друга мерила одређена законом којим се уређују облигациони односи.

Правична новчана накнада не може да се досуди у износу већем од 10.000 евра у динарској противвредности по званичном средњем курсу Народне банке Србије на дан доношења решења суда.

Правична новчана накнада исплаћује се из буџета Републике Србије.

Досуђивање правичне новчане накнаде не утиче на право предлагача на накнаду материјалне штете.

5. Поступак по жалби

Жалба

Члан 26.

Против решења вишег суда предлагач може поднети жалбу надлежном апелационом суду, преко вишег суда, у року од 15 дана од дана достављања решења.

Жалбом може да се побија и само висина досуђене правичне новчане накнаде.

Апелациони суд одлучује о жалби у већу од троје судија.

Одлука по жалби

Члан 27.

Апелациони суд решењем одлучује о жалби.

Против решења донетог о жалби ревизија није дозвољена.

Дејство правноснажног решења у другим поступцима

Члан 28.

У кривичном или другом поступку, орган који води поступак везан је правноснажним решењем донетим у поступку прописаном овим законом, којим су утврђене чињенице о смрти детета.

V. КОМИСИЈА

Комисија за прикупљање чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилишта у Републици Србији

Члан 29.

Влада, у року од 30 дана од дана почетка примене овог закона, образује Комисију за прикупљање чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилишта у Републици Србији (у даљем тексту: Комисија).

Задатак Комисије је да прикупља и обрађује све чињенице и податке који се налазе у поседу:

1) правосудних органа пред којима су вођени или се још увек воде преткривични и кривични поступци покренути по кривичним пријавама родитеља или других особа, а која садрже наводе о одузимању и трговини са новорођеном децом;

2) органа унутрашњих послова који су или кроз примену полицијских овлашћења или поступајући по налозима правосудних органа задужених за вођење преткривичних и кривичних поступака, или на други начин, дошли у посед чињеница, података и сазнања који се односе на одузимање и трговину новорођеном децом;

3) свих медицинских установа које су у свом раду или на било који други начин дошле или су могле да дођу у контакт са трудницама, новорођеном децом или децом која су мртворођена, или децом која су убрзо након порођаја преминула у медицинским установама;

4) матичних служби јединица локалне самоуправе у које су уписиване чињенице рођења и смрти све деце за које постоји сумња да су одузета и да се са њима трговало;

5) свих јавнокомуналних предузећа којима је било или још увек јесте делегирано јавно овлашћење сахрањивања погребних остатака мртворођене деце или деце која су преминула убрзо након порођаја у некој од медицинских установа;

6) свих центара за социјални рад који би у свом поседу могли да имају чињенице, податке и сазнања која се односе на одузимање и трговину новорођеном децом;

7) свих других државних, покрајинских органа, као и органа јединица локалне самоуправе, и свих јавних предузећа и установа које би у свом поседу могле да имају чињенице, податке и сазнања који се односе на одузимање и трговину новорођеном децом.

Сви субјекти из става 2. овог члана у обавези су да Комисији омогуће приступ свим подацима којима располажу и разговор са запосленима у вези са задатком Комисије.

Комисија може обрађивати податке о личности само по добијеној сагласности Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о

личности, који је дужан да по захтеву Комисије одлучи у року од пет дана од дана пријема захтева.

Комисија има 15 чланова, од којих шест чланова Влада именује из реда представника министарстава надлежних за послове: правосуђа, унутрашњих послова, здравља, бриге о породици, државне управе, као и Безбедносно-информативне агенције, а девет чланова из реда представника регистрованих удружења родитеља која се баве питањима нестале новорођене деце, на усаглашени предлог тих удружења.

Комисија одлучује већином гласова од укупног броја чланова Комисије.

Комисија доноси пословник о свом раду.

Комисија бира председника из реда чланова који су представници регистрованих удружења родитеља која се баве питањима нестале новорођене деце.

Комисија подноси годишњи извештај о свом раду Влади и надлежном одбору Народне скупштине.

Стручне и административно-техничке послове за потребе Комисије обавља Генерални секретаријат Владе.

VI. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Ступање закона на снагу и почетак примене

Члан 30.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се истеком рока од три месеца од дана ступања на снагу, изузев одредаба чл. 3, 5, 15, 16. и 17. овог закона које се примењују од дана ступања на снагу овог закона.